

2016/2.

Beköszöntő

Közhelynek tűnő megállapítás, hogy a migráció egyidős az emberiséggel, s így nem is beszélhetünk új jelenségről. Ugyanakkor jelenkorunk egyik legnagyobb kihívása a tömeges méretű migráció és annak kezelése. A folyamat kapcsán új szereplők, helyzetek, helyszínek jelentek meg, ez jelenthet lehetőséget, de új kihívást is. A megváltozott környezetben mindinkább szükségessé válik egy hatékony, működő migrációs politika kialakítása.

A folyamatokat elemző írások, tanulmányok, beszámolók és tudósítások száma is meredeken emelkedik, ám a migráció elemzése összetett és bonyolult kérdés, elég, ha arra gondolunk, hogy nincs átfogó elmélet e témában, s a különböző migrációs fogalmak használata sem egységes a szakirodalomban.

Ahogy a migráció kérdése egyre nagyobb figyelmet kap, a tudományos szféra is komoly érdeklődést mutat a téma iránt. Olyan fontos kérdésekre keressük a választ – többek között -, hogy mit tehet az állam a nemzetközi migráció mind erőteljesebb kihívásai megoldására, milyen eszközök a leghatékonyabbak a migráció kezelésében, s milyen érdekek mentén kellene haladnia a bevándorlás-politikának.

Reményeink szerint a 'Migráció és társadalom' szakmai fórum ismét kiváló terepe lesz a migráció iránt érdeklődők népes táborának, s a korábban már említett migrációs kihívások szakmai értékelésének.

Egy folyóirat megújítása/megújulása örömteli esemény és felelősségteljes vállalkozás is egyben. Arra vállalkozunk, hogy a már régóta élő folyóiratunkat új köntösbe öltöztessük, tartalmát frissítsük. Egy olyan fórumot szeretnénk kialakítani, ahol a migrációval kapcsolatos minden tudományág képviseltetné magát, együtt és egymás mellett járulna hozzá egy teljesebb szakmai kép kialakításához.

Folyóiratunk a tudományos kíváncsiság és minőség elve jegyében szerkesztődik, teret engedve azon munkatársainknak, MRTT tagoknak, kutatóknak, akik alkotásaikkal, cikkeikkel szeretnének hozzájárulni a migráció témakörének igényes feldolgozásához.

Crisán Andrea
főszerkesztő

Kovács Gyula
MRTT Migrációs tagozat elnöke

Tartalomjegyzék

Dr. Tokaji-Fazekas Éva: Az újabb migrációs hullám olasz szemszögből, avagy hogyan birkózik meg Olaszország a minden eddiginél nagyobb menekülthullámmal?	4
Lesták Tamás. Líbiában a helyzet változatlan?	16
Szuhai Ilona: A migrációs képzés tapasztalatai a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen.....	23

Dr. Tokaji-Fazekas Éva: Az újabb migrációs hullám olasz szemszögből, avagy hogyan birkózik meg Olaszország a minden eddiginél nagyobb menekülthullámmal?

Kulcsszavak: *Olaszország, illegális migráns, menedékkérők, statisztika, ellátórendszer, EASO, klímaváltozás*

Forrás: IOM¹

Előszó

Olaszország újkori történelme egyik legnagyobb migrációs kihívásával szembesül 2010 vége óta. Folyamatosan emelkedik az ország déli részeit elérő, vagy Líbia felségvizeiről a Frontex és az Olasz Partiőrség (Guardia Costiera) által kimentett illegális migránsok és menedékkérők száma.

2011-ig kiegyensúlyozott volt az országban benyújtott menedékkérelmek száma, azonban az Arab Tavasz néven ismertté vált eseménysorozat után jelentősen megugrott az országba illegális úton érkezők száma. Ez a tendencia az utóbbi két évben még inkább erősödött, habár a 2016 nyarán publikált adatok szerint úgy tűnik, hogy ebben az évben kevesebben indulnak útnak Európába.

¹ (<https://www.iom.int/news/migrant-arrivals-europe-sea-reached-36556-first-21-days-2016-iom>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

Az Arab Tavaszt követő migrációs hullámot Olaszország nem tudta sem megállítani, sem kezelni, ahogy az éppen abban az évben, 2011-ben alapított Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) sem tudott érdemben reagálni az új kihívásra, a migrációs hullámra. Az olasz ellátórendszer még a korábbi évek menedékkérői számára volt felkészülve, ahogy a rendfenntartó szervek sem tudták kezelni az országon végigvonuló, engedélyek, személyazonosító okmányok nélküli, regisztrálásra nem hajlandó személyeket. Az Európai Unió más szervei és a tagországok is csak a schengeni határok védelmét és a dublini eljárás megtartását szorgalmazták, míg az Unió egyik alapelvét adó szolidaritást gyakorlatilag elfelejtették. Olaszország ebben a feszült helyzetben kvázi egyedül maradt a problémákkal, így nem csoda, hogy az Unióból való kiválást is emlegették az olasz politikusok. Mindez oda vezetett, hogy a közhangulatra és a politikára is erősen rányomta a bélyegét ez az új jelenség.

Az azóta eltelt rövid időszakban az ellátórendszert bővítették és folyamatos átalakítás alatt áll.

Az EASO – úgy tűnik – megtalálta azt a területet, ahol érdemben tud hozzájárulni a problémakezeléshez. A Közös Európai Menekültügyi Rendszer fejlesztésében az áthelyezési (Relocation program) programot vállalta fel, melynek révén a jogosult országokból érkező kérelmezők áthelyezésre kerülnek más tagországba, ahol elbírálásra kerül a kérelmező menedékkérelme, illetve – többek között - Olaszország menekültügyi rendszerének fejlesztésében is részt vállalt képzésekkel.

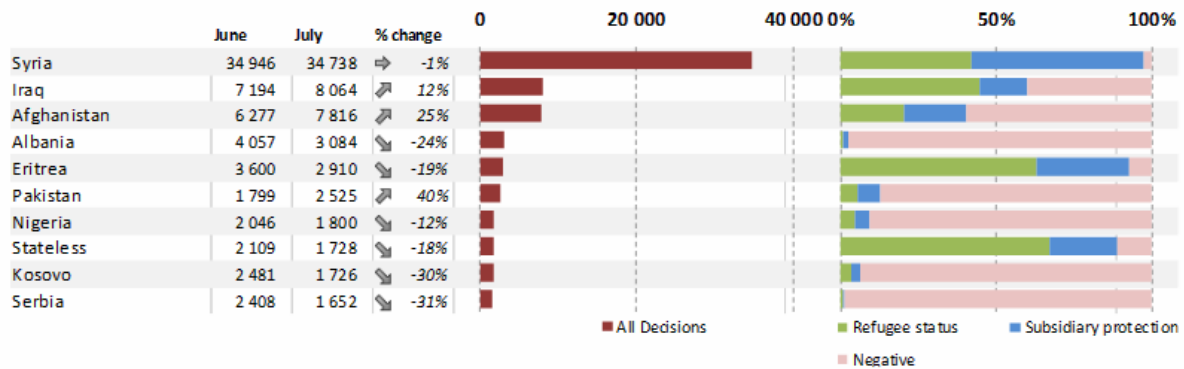
Jelen tanulmány a jelenlegi migrációs tendencia bemutatására összpontosít az olasz migrációs helyzet vizsgálatával egyetemben.

1. A jelenlegi migrációs mutatók Olaszországban és az Európai Unióban

Elmondható, hogy az elmúlt egy év továbbra is jelentős nyomást hozott magával migrációs tekintetben. Az EU tagországok 2016 júliusában **117.459** menedékkérelmet regisztráltak, mely az előző hónap adataihoz viszonyítva 2 %-os csökkenést mutat. 2015 áprilisa óta a legtöbb kérelmező szír állampolgárnak vallotta magát (2016 júliusában 28.662 szír kérelmet vettek nyilvántartásba). A második és a harmadik helyen az afgán (20.579) és az iraki (11.294) állampolgárok által benyújtott kérelmek állnak.

Az EASO által közölt adatok² szerint az első fokon hozott menekültügyi döntések az alábbiak szerint alakultak:

² EASO, *Latest asylum trends–July 2016* | *Number of applications for international protection in the EU+*

(első oszlop: állampolgárság, második oszlop: június hónap adatai, harmadik oszlop: július hónap adatai, negyedik oszlop: %-os változás, 5. oszlop: összes határozat száma, 6. oszlop: döntések – zöld: menekültstátusz, kék: kiegészítő védelem, rózsaszín: elutasítás)

Az Európai Unió és Törökország között kötött megállapodás és a macedón határ lezárása utáni időszakban a török-görög határszakaszon jelentősen csökkent az illegális belépések száma, ezzel egy időben viszont a Földközi-tengeren nőtt meg jelentősen a határátlépések száma. A török-görög határszakaszon továbbra is elsősorban a szír, illetve afgán és pakisztáni állampolgárok lépnek be.

A fentebb említett megállapodás miatti migrációs nyomás súlyponti áthelyeződésének mértéke azonban nem érte el a török-görög határszakaszon tapasztalt adatokat, mivel a Földközi-tengeren történő átkelés még mindig veszélyesnek számít. Az év első hat hónapjában már több, mint 4000 migráns veszette életét. Ebben az adatban is növekedés tapasztalható az előző év azonos időszakával összevetve.³

Olaszország statisztikáit vizsgálva látható, hogy csak 2016 júliusában 25.300 illegális migráns érkezett Olaszországba, 2015 ugyanazon időszakához viszonyítva 12%-kal többen.⁴ Az országba érkezők többsége nigériai és eritreai állampolgár volt. A Frontex szerint a Mediterráneum

(<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/Latest%20Asylum%20Trends%20July%20-%20final.pdf>)

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

³ Consiglio Italiano per i Rifugiati, *Migranti, oltre 4.000 morti da inizio anno, 3.120 nel Mediterraneo* 3 agosto 2016

(<http://www.cir-onlus.org/it/comunicazione/news-cir/51-ultime-news-2016/2119-migranti-oltre-4-000-morti-da-inizio-anno-3-120-nel-mediterraneo>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

⁴ Frontex, *Number of migrants arriving in Italy up 12% in July*

(<http://frontex.europa.eu/news/number-of-migrants-arriving-in-italy-up-12-in-july-Nkrpt5>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

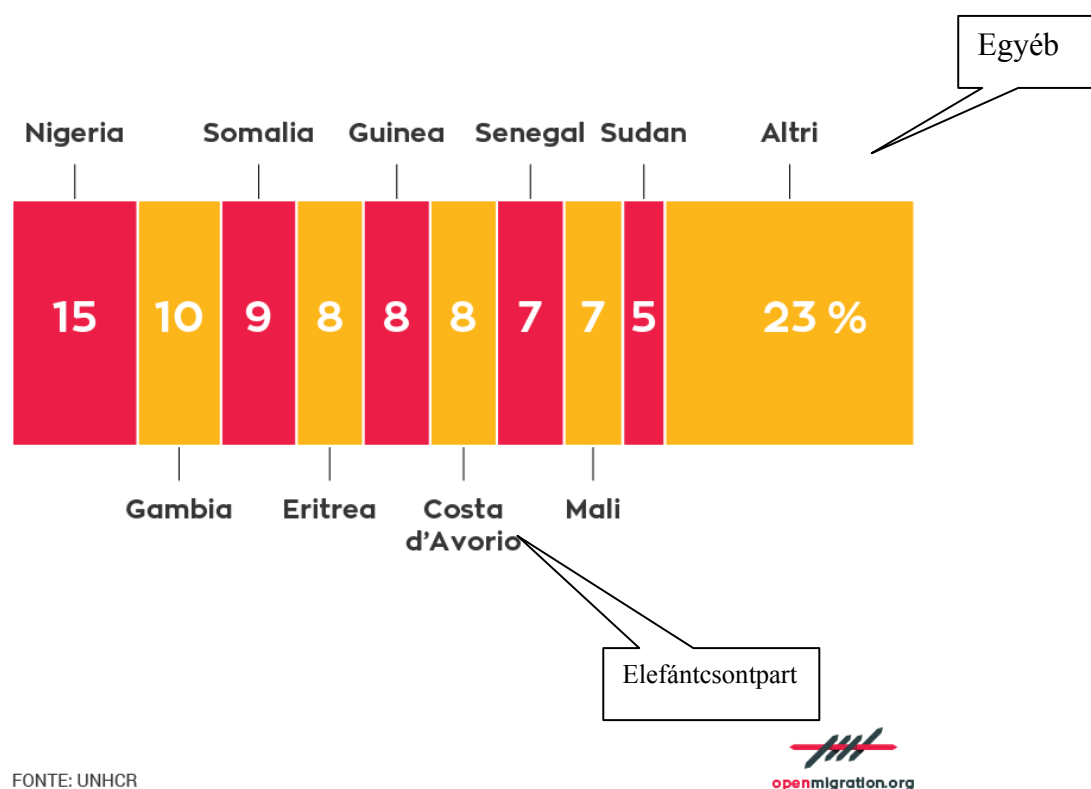
középső részében az év első 7 hónapjában megközelítőleg 95 ezer illegális migráns érkezését számolták össze.⁵

Az eltérő időszakban gyűjtött olasz belügyminisztériumi adatokat vizsgálva⁶ látható, hogy 2015. augusztus 1-je és 2016. július 31-e között 105.807 menedékkérelmet fogadtak be Olaszországban, míg az előző év ugyanazon időszakában 71.539-t. Mindösszesen 94.027 kérelem ügyében történt eljárás, melyek közül 33.625 személy esetében adták meg a nemzetközi védelem valamelyik formáját (4410 fő esetében a menekültstátuszt).

2016-ban a tengeri úton, az év első öt hónapjában érkezettek állampolgárságára vonatkozó adatokat az alábbi diagram mutatja⁷

Origine degli arrivi in Italia nel 2016

Paesi di origine di migranti e rifugiati giunti in Italia via mare
Gennaio-marzo 2016, %

FONTE: UNHCR

openmigration.org

⁵ Migranti, Frontex, a luglio picco di arrivi in Italia, +12% -97% da Turchia a Grecia, ma fra chi passa prevalgono siriani, 12 agosto, 20:26

(http://www.ansa.it/nuova_europa/it/notizie/rubriche/politica/2016/08/12/migranti-frontex-a-luglio-picco-di-arrivi-in-italia-12_6535384c-c53c-4f72-885c-f6a1b7982b09.html) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

⁶ DAL VIMINALE, un anno di attività del Ministero dell'Interno, 15 agosto 2016

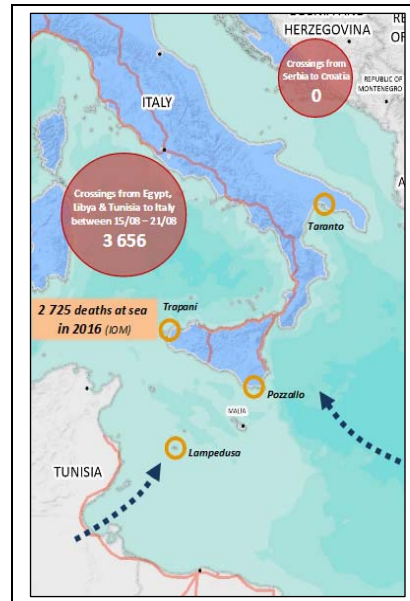
(http://www.interno.gov.it/sites/default/files/modulistica/ferragosto_2016.pdf) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

⁷ Open Migration: Gli sbarchi in Italia nel 2016: alcuni dati per smentire l'allarmismo, 31 maggio 2016 - Francesca Romana Genoviva

(<http://openmigration.org/analisi/gli-sbarchi-in-italia-nel-2016-alcuni-dati-per-smentire-lallarmismo/>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

Ahogy a fenti diagramon látható, a kérelmeket elsősorban olyan országok állampolgárai adták be, ahol nincs háború vagy más, az egész országra kiterjedő fegyveres konfliktus, illetve a Genfi Egyezményben meghatározott menekülési okot kiváltó probléma, azonban az érkezők származási térségére politikai instabilitás és társadalmi problémák a jellemzőek.

Az Olaszországba érkező illegális migránsok az alábbi⁸ pontokon érik el jellemzően az országot:

Egyes származási országokat vizsgálva elmondható, hogy a politikai vagy biztonsági menekülési okok mellett gazdasági problémák is döntőek.

Eritreában Isaias Afewerki több, mint húsz éve tartó diktatúrájában egyes polgári és politikai jogok korlátozása és a kötelező, jogszabályban rögzített 18 hónapig tartó, katonai és civil szolgálat esetenkénti korlát nélküli meghosszabbítása, illetve a rossz gazdaság helyzet okozza az onnan kiáramló tömegek menekülését.

Szomáliában a 25 évig tartó fegyveres konfliktus után jelenleg a nagyon aktívan tevékenykedő terrorszervezet (Harakat al-Shabaab al-Mujahideen, vagy ahogy a leginkább ismert, Al-Shabaab) állandó támadásai és fenyegetései és a munkanélküliség miatt indulnak útnak a menekülők. Hasonlóan Nigériához, ahol szintén egy terrorszervezet, a Boko Haram tartja állandóan instabilan a biztonsági helyzetet, mely csak 2015-ben, az elkövetett támadásaival megközelítőleg 11 ezer ember

⁸ Emergency Response Coordination Centre (ERCC) | ECHO Daily Map | 02/09/2016
 Migration and Refugee Crisis – Irregular crossings as of 24 to 30 August 2016
 (http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ECDM_20160902_DailyMap_FINAL.pdf) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

halálát okozta. Az országban szintén magas a munkanélküliség, mely a bizonyos szempontból biztonságosabb régiókból is távozásra ösztönzi az ott élőket.

Az ábrán látható, hogy Olaszország elsősorban az afrikai országok állampolgárainak jelentős belépőhely az Európai Unióba. Belépőhely, hiszen az itt partot érő illegális migránsok jelentős része nem Olaszországban kívánja tartózkodását véglegesíteni, hanem a jobb szociális ellátórendszerrel rendelkező Németországban, Egyesült Királyságban, Svájcban, vagy a rokoni kapcsolataik miatt is vonzóbb Svédországban és Franciaországban.

Az olaszországi 2015-ös adatok szerint a regisztrált 36.838 eritreai illegális migráns közül 475 adott be menedékkérelmet Olaszországban, többségük elsősorban Svájcba, Németországba és Svédországba távozik, ahol azonban a benyújtott menedékkérelmüket a legtöbb esetben visszautasítják arra hivatkozva, hogy a kötelező katonai és polgári szolgálat időtartamát csökkentették, így javult a helyzet az országban.⁹

Az eritreaiakat azért emelném ki, mert a többi afrikai ország esetében, ahol nem állnak fenn a Genfi Egyezményben meghatározott menekülési okok, általában az onnan érkezőket visszatoloncolják. Az eritreaiak, ahogy már fentebb írtam, kiegészítő védelemre lehetnek jogosultak, azonban ezt az egyes tagországokban máshogy ítélik meg.

Az EASO a tolmácsképzés, COI képzések, fogadási eljárások fejlesztése mellett elindított egy áthelyezési programot (Relocation programme)¹⁰, melynek keretében a Görögországban és Olaszországban létesített Hotspotokon meghatározott állampolgárságú személyeket kiválasztva, azok más EU tagországba áthelyezésével történik a menedékkérelmük elbírálása. Eritreaikon kívül szírek, közép-afrikai köztársaságbeli és még néhány másik ország állampolgárai vehetnek részt e programban. 2016. szeptember 1-jéig összesen 1020 fő esetében került sor áthelyezésre. Elsősorban Franciaország, Hollandia, Németország és Portugália vett át valószínűsíthetően nemzetközi védelem valamely formájára jogosultakat Olaszországtól tehermentesítés céljából.¹¹

⁹ Open Migration, *5 cose che bisogna sapere sui rifugiati eritrei*, 27 dicembre 2015 - Alessandro Lanni (<http://openmigration.org/analisi/5-cose-da-sapere-sui-rifugiati-eritrei/>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

¹⁰ EASO, *What is relocation?* (<https://www.easo.europa.eu/what-relocation>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

¹¹ EASO, *Questions and answers on relocation* (<https://www.easo.europa.eu/questions-and-answers-relocation>) (https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/BZ0416141ENC_proof2_5rev.pdf) (<http://www.cir-onlus.org/it/comunicazione/news-cir/51-ultime-news-2016/2133-migranti-commissione-europea-1020-ricollocati-da-italia>).(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

A menedékkérelmek elbírálása és a kitoloncolási eljárás is felgyorsult a korábbiakhoz képest, melyben jelentős segítséget nyújtottak az európai tagállamok „élőerős” támogatással (a menedékkérők meghallgatása, első körös interjúja¹²), illetve képzésekkel.

2. Menekültügyi ellátás ma

Ahogy látható, az áthelyezésekkel sem vált egyszerűbbé Olaszország helyzete. Ennek megfelelően az ide érkező, menedékkérelmük elbírálására várakozók számára megfelelő elhelyezésről kell gondoskodnia az olasz államnak. Az első befogadó központokat a '90-es években kezdték el kialakítani a nyugat-balkáni konfliktus miatt az ország délkeleti részét érő migrációs nyomás hatására. A 2011-es és az azt követő években a befogadó központok helyei nem bizonyultak elégségesnek a 2014 óta tartó migrációs hullámban. Akkoriban 10-15 ezer hely felett rendelkezett az olasz ellátórendszer, melyet az utóbbi két évben történt bővítéseknek és fejlesztéseknek köszönhetően 100 ezer helyre növeltek.¹³

Az olasz ellátórendszer elsősorban az olasz Belügyminisztérium kezelésében áll és többszintű: a korábbi szabályozásban Cpsa (Centro di prima accoglienza e soccorso) néven szereplő központok (14 Cpsa, Cda és Cara központ) egyfajta befogadó állomásokként szolgálnak, ahol az illegálisan az országhatár átlépésére vízi úton készülő, elfogott migránsok ellátása és azonosítása (fénykép és ujjlenyomat) történik. Itt adhatták be a menedékkérelmüket. A szintén korábban ismert Cda (Centri di accoglienza) befogadó állomásokon az ország területén elfogott, illegálisan ott tartózkodó külföldiek ellátása történt azok azonosításáig. Jelenleg a Cas (Centri di accoglienza straordinaria - rendkívüli ellátást biztosító) központok fogadják az azonosítandó illegális bevándorlókat, ahol egy 2015 végén készült belügyminisztériumi jelentésben¹⁴ foglaltak szerint több, mint 70.000 fő részére biztosított az elhelyezés. A Cara (Centro accoglienza richiedenti asilo) központokban a menedékkérelmet benyújtott kérelmezők elhelyezését biztosítják. A Cie (azonosítási és kiutasítási) központból 5 található országszerte, ezekben az intézményekben az

¹² MRTT, „Megoldási lehetőségek a migrációs válságkezelésben. Működik-e a Közös Európai Menekültügyi Rendszer?” Konferencia, Budapest, 2016. június 8-9., az Olasz Belügyminisztérium által delegált előadó, Maurizio Falco előadása

¹³ West Info, *Italy attempts to simplify procedures for the reception of refugees*, by Roberta Lunghini - 2016.09.01

[MINISTERO DELL'INTERNO, DECRETO 10 agosto 2016 \(GU Serie Generale n.200 del 27-8-2016\)](http://www.west-info.eu/italy-attempts-to-simplify-procedures-for-the-reception-of-refugees/)

[\(http://www.west-info.eu/italy-attempts-to-simplify-procedures-for-the-reception-of-refugees/\)](http://www.west-info.eu/italy-attempts-to-simplify-procedures-for-the-reception-of-refugees/)

SPAR

[\(http://www.sprar.it/\)](http://www.sprar.it/) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

¹⁴ Ministero dell'Interno, *Rapporto sull'accoglienza di migranti e rifugiati in Italia | Aspetti, procedure, problemi*, Gruppo di studio sul sistema di accoglienza, Roma, ottobre 2015

[\(http://www.libertaciviliimmigrazione.interno.it/dipim/export/sites/default/it/assets/pubblicazioni/Rapporto_accoglienza_ps.pdf\)](http://www.libertaciviliimmigrazione.interno.it/dipim/export/sites/default/it/assets/pubblicazioni/Rapporto_accoglienza_ps.pdf) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

illegálisan az ország területén tartózkodó, menedékkérelmet be nem nyújtott személyek elhelyezését biztosítják átlagban 20-50 napig megközelítőleg 400-500 fős kerettel.¹⁵

A kormányzati ellátórendszer mellett komoly kapacitással rendelkeznek a regionális **Sprar** (Sistema di Protezione Richiedenti Asilo e Rifugiati) központok, melyek „az olasz belügyi tárca, a helyi önkormányzatok szövetsége (ANCI - Associazione Nazionale Comuni Italiani) és NGO-k (non-governmental organizations – nem kormányzati szervezetek) közös együttműködése alapján létesültek” és működnek.¹⁶ A korábbi 3000 fős férőhely-kapacitást itt is megemelték és most már 21.814 főt képesek elhelyezni (2015. október 10-i adatok szerint).¹⁷

Ahogy látható az olasz menekültügyi rendszer működőképesebb intézményrendszerrel veszi fel a harcot a valószínűsíthetően nem csökkenő bevándorlási hullámmal szemben.

3. A származási országokra ható egyéb, menekülésre készítő okok

A fentebb már említett hagyományos menekülési okok (a Genfi Egyezményben foglaltak mellett) a biztonsági, társadalmi és gazdasági instabilitás, mely menekülésre ösztönzi a származási országokban élőket. Ezek kiváltó okai között a szakértők már a klímaváltozást is emlegetik¹⁸, mely Afrika esetében vitán felül áll. A globális klímaváltozás hatása leginkább Afrikában és Közép-, illetve Dél-Ázsiában tapasztalható. Az egyre forróbb, korábban szokatlan nagy napi forróságok (nem ritka 45-50 Celsius fok, míg éjszaka sem esik 30 fok alá a meleg napokon a hőmérséklet) miatt nem csak az ott élők közérzete és egészsége lesz rosszabb, hanem a csapadékhiány és a nagy meleg következtében termelésre sem lesz megfelelő az éghajlat, így gazdasági visszaeséshez vezet,

¹⁵ Ministero dell'Interno, *Il sistema di accoglienza oggi: un rapporto qualificato e aggiornato su aspetti, procedure e problemi*, 21 Ottobre 2015 | Ultimo aggiornamento: Giovedì 4 Febbraio 2016, ore 15:33 (<http://www.interno.gov.it/it/notizie/sistema-accoglienza-oggi-rapporto-qualificato-e-aggiornato-aspetti-procedure-e-problemi>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

¹⁶ Tokajiné Fazekas Éva, *A közös európai menekültügy megvalósításának szakaszai, illetve jelenlegi helyzete Olaszország érintettségén keresztül – avagy hogyan működött „élesben” a közös európai menekültügyi rendszer a 2011-es menekültáradat idején*

Magyar Rendészettudományi Társaság Migráció és Társadalom 2015/1

(http://migracioestarsadalom.hu/sites/default/files/cikkek/dokumentumok/Migracio_es_tarsadalom_2015_1_0.pdf)

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

¹⁷ Ministero dell'Interno: *Sistema di accoglienza sul territorio*, Ultimo aggiornamento: Martedì 28 Luglio 2015, ore 13:44

(<http://www.interno.gov.it/it/temi/immigrazione-e-asilo/sistema-accoglienza-sul-territorio>)

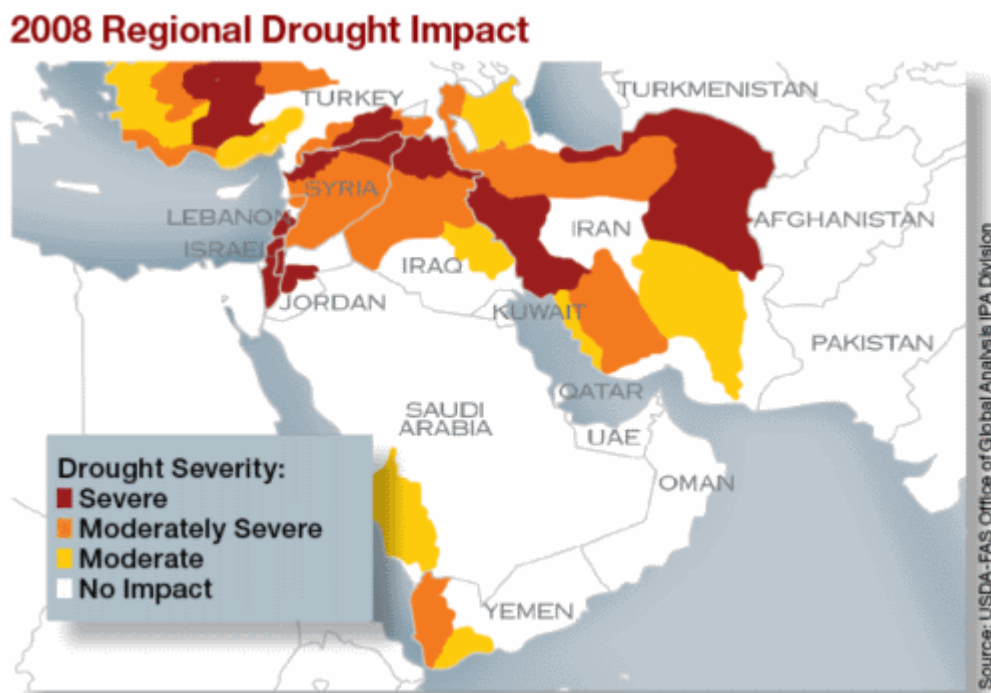
(<http://www.interno.gov.it/it/temi/immigrazione-e-asilo/sistema-accoglienza-sul-territorio/centri-limmigrazione>)

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

¹⁸ The Center for Climate & Security, *Exploring The Security Risks of Climate Change, Five key points from the 2016 World Risk Report*, By [Caitlin Werrell and Francesco Femia](#) in [climate and security](#) on [August 26, 2016](#) (<https://climateandsecurity.org/2016/08/26/five-key-points-from-the-2016-world-risk-report/>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

mely még inkább felerősíti a térség etnikai-vallási konfliktusait. Egyes elemzések¹⁹ szerint a klímaváltozás által leginkább észak-afrikai és Száhel-övezetben, valamint a Közel-Keleten élő több, mint 500 millió ember élete a tét, akik nagy része a kedvezőbb éghajlatú országok felé fogja venni az irányt a jövőben, mivel a hőmérséklet fokozatosan emelkedni fog, egyre hosszabbak lesznek a forró, csapadék nélküli napok.

Az alábbi térképen²⁰ a fent említett térség látható, melyet a 2008-as szárazság leginkább sújtott:

Egy 2015 márciusában kelt tanulmányban²¹ arról írnak, hogy a 2006-ban kezdődött nagy szíriai aszály volt a szíriai konfliktus egyik másodlagos okozója, mely összefüggésben van a konfliktus elsődleges okaival. Mára Szíria vált az elmúlt évek legnagyobb menekült kibocsájtójává. Az Arab Tavaszt is összefüggésbe hozták a nagy szárazsággal, mely a konfliktus kirobbanása előtti időszakban sújtotta a konfliktus által leginkább érintett országokat.

¹⁹ Max-Planck Gesellschaft, Climate-exodus expected in the Middle East and North Africa | Part of the Middle East and North Africa may become uninhabitable due to climate change, May 02, 2016 (<https://www.mpg.de/10481936/climate-change-middle-east-north-africa>) (Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

²⁰

(http://lh6.ggpht.com/pQyvcBbJ0Fs/Szz1u1Ta0sI/AAAAAAAAAsQ/tuY_nYOq2PA/image%5B5%5D.png?imgmax=800) Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

²¹ Colin P. Kelleya, Shahrzad Mohtadib, Mark A. Canec, Richard Seagerc and Yochanan Kushnirc, *Climate change in the Fertile Crescent and implications of the recent Syrian drought*, University of California, Santa Barbara, CA 93106; School of International and Public Affairs, Columbia University, New York, NY 10027; and Lamont-Doherty Earth Observatory, Columbia University, Palisades, NY 10964; edited by Brian John Hoskins, Imperial College London, London, United Kingdom, and approved January 30, 2015 (received for review November 16, 2014) (<http://www.pnas.org/content/112/11/3241.full>) Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Ahogy látható, Olaszország esetében megáll a klímamenekültek esete, ugyanis az oda érkező kérelmezők és illegális migránsok legnagyobb része a már említett zónából érkezik.

A világ – jelen esetben a probléma egész világra kiterjedő volta és komplexitása miatt nem csak az Európai Unió – feladata magának a klímaváltozásnak a kezelése, melynek esetleges megoldása vagy kezelése nélkül a konfliktuszónák problémái sem kezelhetők. Addig, amíg a klíma továbbra is romlik, a nagyhatalmak nem tesznek meg a kezelése érdekében semmit, a szegénység és munkanélküliség, mint elégedetlenségi forrás ebből kifolyólag marad, innen pedig egyenes az út a további véres háborúk, az általános elégedetlenséget kihasználó terrorszervezetek működésének kialakulására, kialakítására.

4. Összegzés

Az elmúlt két év még inkább próbára tette a közös európai menekültügyet és végső soron magát az Európai Unió létét is. A bevándorlás kezelése volt az egyik probléma, mely a Brexithez vezetett. Nem véletlenül kérdőjeleződött meg magának az Uniónak is a léte, hiszen Nagy-Britannia évek óta szenved attól a súlytól, mely a bevándorlás miatt nehezedik az országra. A közös európai menekültügyi rendszer nem vizsgázott jelesre, mivel közös, egyetértésen nyugvó koncepció sem létezik, melyet hatástanulmányok alapoztak volna meg, mint például az integráció hosszú távú vizsgált eredményei egyes tagországokban, főként a tömeges és egyidejű migráció szempontjából.

Mind az Európai Unió, mind azon belül Olaszország jelentős számú menedékkérelm feldolgozását végezte el a dolgozat által vizsgált időszakban. A korábbi évekhez viszonyítottan Olaszországban olajozottabban haladt a regisztrációs és a menekültügyi eljárás, valamint az ellátórendszer is nagy fejlesztéseken esett át. Az olaszországi ellátórendszer komoly problémákkal küzdött az Arab Tavaszt követő menekülthullámban, akkor nem tudták az elhelyezési igényeket kielégíteni, mely mind a menedékkérők, mind a lakosság körében elégedetlenkedést szült. Az azóta eltelt időszakban komoly létszámösvítést hajtottak végre, így az egyre nagyobb számú érkezőket gyorsan el tudják helyezni, illetve ügyükben is gyorsabban sikerül döntést hozni.

A helyi lakosság részéről azonban a mai napig megvannak az ellenérzések, de ezt csak hosszú távon, az integráció sikeressége alapján tudják érdemben megváltoztatni.

Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal a 2011-ben történt felállításkor tanúsított tanácsalanságát mára már komoly programokkal feledtette, amelyek jelenleg még kis hatásfokúak, de előrelépést jelentenek a migrációs nyomás kezelésében.

A klímaváltozás témáját is érintettem a dolgozatban, megemlítve, hogy a hagyományos menekülési okok mellett egyre inkább előtérbe kerül a klímaváltozás problematikája, mely minden gazdasági és társadalmi probléma mögött ott van, hiszen a nagy forráság, a közérzetet és az

egészséget megterhelő melegek, a nagy aszályok és a kevés, vagy az éppen túl sok csapadék elkeseredettséget és elégedetlenséget szül, mely gyorsan felerősíti a már így is meglévő vallási és etnikai feszültségeket. A probléma megoldása óriási anyagi terhet jelentene minden államnak, azonban a gyors kezelés mindennél fontosabb, hiszen a nagy menekültkibocsájtó országok, mint Szíria, Afganisztán, Pakisztán vagy az észak-afrikai és Száhel-övezeti országok esetében nem csak a konfliktust kell lezárni, hanem az azt kiváltó problémákat is kezelni, mint például a szakértők által is lokalizált klímaproblémát is.

Hosszú még az út a menekültáradat megállítására a fenti problémák kezeléséig, azonban látható, hogy Olaszország felkészültebben fogadta az újabb, a korábbinál nagyobb migrációs nyomást a 2012-es időszakhoz képest. De vajon meddig bírja az ellátórendszerük a folyamatos és egyre növekvő hullámot? Leszögezhető, hogy látni fogjuk az ország vizsgájtát.

Irodalomjegyzék

Colin P. Kelleya, Shahrzad Mohtadib, Mark A. Canec, Richard Seagerc and Yochanan Kushnirc, *Climate change in the Fertile Crescent and implications of the recent Syrian drought*, University of California, Santa Barbara, CA 93106; School of International and Public Affairs, Columbia University, New York, NY 10027; and Lamont–Doherty Earth Observatory, Columbia University, Palisades, NY 10964; edited by Brian John Hoskins, Imperial College London, London, United Kingdom, and approved January 30, 2015 (received for review November 16, 2014)

<http://www.pnas.org/content/112/11/3241.full>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

The Center for Climate & Security, *Exploring The Security Risks of Climate Change, Five key points from the 2016 World Risk Report*

<https://climateandsecurity.org/2016/08/26/five-key-points-from-the-2016-world-risk-report/>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Consiglio Italiano per i Rifugiati, *Migranti, oltre 4.000 morti da inizio anno, 3.120 nel Mediterraneo* 3 agosto 2016

<http://www.cir-onlus.org/it/comunicazione/news-cir/51-ultime-news-2016/2119-migranti-oltre-4-000-morti-da-inizio-anno-3-120-nel-mediterraneo>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

EASO, *Latest asylum trends–July 2016*

Number of applications for international protection in the EU+

<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/Latest%20Asylum%20Trends%20July%20-%20final.pdf>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 17.)

Emergency Response Coordination Centre (ERCC) | ECHO Daily Map | 02/09/2016

Migration and Refugee Crisis – Irregular crossings as of 24 to 30 August 2016

http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ECMD_20160902_DailyMap_FINAL.pdf (Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

Frontex, *Number of migrants arriving in Italy up 12% in July*

<http://frontex.europa.eu/news/number-of-migrants-arriving-in-italy-up-12-in-july-Nkrpt5>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

Max-Planck Gesellschaft, *Climate-exodus expected in the Middle East and North Africa*

Part of the Middle East and North Africa may become uninhabitable due to climate change

May 02, 2016

<https://www.mpg.de/10481936/climate-change-middle-east-north-africa>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Migranti, *Frontex, a luglio picco di arrivi in Italia, +12%*

-97% da Turchia a Grecia, ma fra chi passa prevalgono siriani

12 agosto, 20:26

http://www.ansa.it/nuova_europa/it/notizie/rubriche/politica/2016/08/12/migranti-frontex-a-luglio-picco-di-arrivi-in-italia-12_6535384c-c53c-4f72-885c-f6a1b7982b09.html

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 18.)

Ministero dell'Interno, *Il sistema di accoglienza oggi: un rapporto qualificato e aggiornato su aspetti, procedure e problemi*

21 Ottobre 2015 | Ultimo aggiornamento: Giovedì 4 Febbraio 2016, ore 15:33

<http://www.interno.gov.it/it/notizie/sistema-accoglienza-oggi-rapporto-qualificato-e-aggiornato-aspetti-procedure-e-problemi>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Ministero dell'Interno: *Rapporto sull'accoglienza di migranti e rifugiati in Italia.*

Aspetti, procedure, problemi

Gruppo di studio sul sistema di accoglienza

Roma, ottobre 2015

http://www.libertaciviliimmigrazione.interno.it/dipim/export/sites/default/it/assets/pubblicazioni/Rapporto_accoglienza_ps.pdf

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Ministero dell'Interno, Sistema di accoglienza sul territorio

Ultimo aggiornamento:

Martedì 28 Luglio 2015, ore 13:44

<http://www.interno.gov.it/it/temi/immigrazione-e-asilo/sistema-accoglienza-sul-territorio>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

MRTT, *„Megoldási lehetőségek a migrációs válságkezelésben. Működik-e a Közös Európai Menekültügyi Rendszer?”*

Konferencia, Budapest, 2016. június 8-9., az Olasz Belügyminisztérium által delegált előadó, Maurizio Falco előadása

Open Migration, *5 cose che bisogna sapere sui rifugiati eritrei*

27 dicembre 2015 - Alessandro Lanni

<http://openmigration.org/analisi/5-cose-da-sapere-sui-rifugiati-eritrei/>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Open Migration, *Gli sbarchi in Italia nel 2016: alcuni dati per smentire l'allarmismo*

<http://openmigration.org/analisi/gli-sbarchi-in-italia-nel-2016-alcuni-dati-per-smentire-l'allarmismo/> (Letöltés ideje:

2016. augusztus 18.)

Tokajiné Fazekas Éva, *A közös európai menekültügy megvalósításának szakaszai, illetve jelenlegi helyzete Olaszország érintettségén keresztül – avagy hogyan működött „élesben” a közös európai menekültügyi rendszer a 2011-es menekültáradat idején*

Magyar Rendészettudományi Társaság Migráció és Társadalom 2015/1

http://migracioestarsadalom.hu/sites/default/files/cikkek/dokumentumok/Migracio_es_tarsadalom_2015_1_0.pdf

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

West Info, *Italy attempts to simplify procedures for the reception of refugees*

by Roberta Lunghini - 2016.09.01

MINISTERO DELL'INTERNO, DECRETO 10 agosto 2016 (GU Serie Generale n.200 del 27-8-2016)

<http://www.west-info.eu/italy-attempts-to-simplify-procedures-for-the-reception-of-refugees/>

(Letöltés ideje: 2016. augusztus 19.)

Lesták Tamás: Líbiában a helyzet változatlan?

Kulcsszavak: *Libia egységkormány, Khalifa Hafta, Iszlám Állam, EUNAVFOR művelet*

A líbiai egységkormány megalakulását követően optimista és kevésbé derűlátó várakozások is napvilágot láttak az ország régen várt stabilizálódása kapcsán, azonban az elmúlt fél év eseményei tovább erősítik a tételt, miszerint az észak-afrikai ország politikai, társadalmi, biztonsági és gazdasági téren is különleges tagja a térségnek, ahol nem feltétlenül az „elvárt” módon zajlanak az események. A továbbiakban az elmúlt hónapokban tapasztalt líbiai események tükrében próbálom meg felvázolni a középtávú várható forgatókönyveket.

Az egységkormány felé vezető (zsák)utca?

2016 tavaszán – a létrehozott új egységkormány működésképtelenségének látványos mellékhatásaként – a két rivális kormány és a hozzájuk kötődő fegyveres csoportok, paramilitáris és reguláris erők álltak szemben egymással, kiegészülve az Iszlám Állam fokozatos terjeszkedése jelentette általános biztonsági kockázattal. Az év vége felé haladva a korábbinál is bonyolultabb kép rajzolódik ki, folyamatosan változó szövetségekkel, az ezen szövetségi körből kiugró csoportokkal és valamennyi csoportnál egyre növekvő mennyiségű és minőségű fegyverzettel.²²

A 2016 márciusában megbízott Elnöki Tanács **még mindig adós** a legfőbb feladatának számító **végleges és működő egységkormány létrehozásával és az új parlament felállításával**.

Katonailag a helyzet még törekenyebbé vált, azzal a nem elhanyagolható és aggasztó jelenséggel együtt, hogy a felek egyre több modern nehézfegyvert halmoznak fel és használnak, kiegészülve a különféle térségbeli és nagyhatalmi szövetségesek támogatásával.

Khalifa Hafta tábornok erői az év végére jelentős területeket vontak ellenőrzésük alá a Szirte-öböl környéki olaj- és gázlelőhelyekből, finomító létesítményekből, komoly bevételeket generálva ezzel, ugyanakkor e pénzüsszegek látványosan hiányoznak az államkincstárból.²³ Ezzel egy időben, főként az Egyesült Államok célzott katonai támogatásával (elsősorban korlátozott hatókörű és kiterjedésű légicsapásokkal) más, mérsékeltebbnek tartott katonai csoportok heves harcok során visszafoglalták Szirte városát az Iszlám Állam helyi erőitől. E csoportok azonban ellenségesen

²² <http://english.alarabiya.net/en/perspective/alarabiya-studies/2014/08/25/Libyan-Dawn-Map-of-allies-and-enemies.html>

²³ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/libyan-political-agreement-time-reset>

viszonyulnak Haftar tábornok erőihez, akik a környező olaj- és gázmezőket ellenőrzik.²⁴ A nyersanyag hatékony értékesítéséhez azonban Haftar tábornoknak mindenképpen szüksége lenne a város közigazgatási és gazdasági infrastruktúrájára, a városban jelen lévő, USA támogatott csoportoknak pedig a környező energiaforrásokra. A két tábor közötti feszültség folyamatosan növekszik annak ellenére, hogy névleg egyazon politikai-katonai szövetséghez tartoznak és fő közös céljuk az Iszlám Állam elleni fellépés (lenne).

Fentiekén túl a mindennapi gazdasági élethez szükséges feltételek biztosítása még az Iszlám Államtól visszafoglalt és többé-kevésbé pacifikált térségekben is akadozik, mindennaposak az áramkimaradások, a vízhiány és a készpénzellátás problémái.²⁵

Külső segítség

Az **USA és a NATO** jelenlegi legfontosabb célja az **Iszlám Állam** lehető leggyorsabb **visszaszorítása** a jelentősebb városok és energiaforrások környékéről, megfosztva ezzel a bevételei nagy részétől, illetve kimondatlan célként szerepel a terrrorszervezet „befolyási övezetébe” vonható lakossági kör minimalizálása is figyelembe véve azt a szempontot is, miszerint a vidéki, rendkívül erős törzsi kötődésekkel rendelkező lakosság hagyományosan nem annyira fogékony az extrém szélsőséges iszlamista propagandára, mint más térségbeli országok lakossága. A 2016 őszen végrehajtott, növekvő intenzitású légicsapások azonban azt jelzik, hogy az USA adott esetben a többi líbiai belpolitikai szereplő egyetértése nélkül is kész folytatni e tevékenységét, újabb esetleges belső törésvonal létrehozását kockáztatva.²⁶

A másik legfontosabb külső csoportot **Egyiptom, az Egyesült Arab Emírátságok és Oroszország** alkotják, amelynek fő célja a korábbi líbiai nemzeti hadsereg magjának megőrzése és egy ütőképes haderő fenntartása, amely hosszabb távon a politikai stabilitást is biztosítani tudná. Haftar tábornok erői burkolt politikai és jelentős katonai támogatást kapnak e csoporttól²⁷ (komoly ütőerejű támadóegyverek érkeztek Egyiptomból, emírátságokbeli pénzügyi fedezetből, a hagyományosnak mondható – még a Kadhafi éra alatt „megszokottá” vált – orosz lőszerszállítmányok mellett).

Fentiek mellett **Franciaország** külön, korlátozott katonai segítséget is nyújt, elsősorban Haftar tábornok hadserege számára, a célzott terrorizmusellenes műveletek hatékonyságának javítása érdekében. E támogatás politikai színezetet kevésbé ölt, mindenekelőtt a francia észak-afrikai térség egészére (Mali, Niger) kiterjedő terrorellenes harc integráns részét képezi.

²⁴ <http://www.ecfr.eu/mena/mappinglibya>

²⁵ <http://www.dw.com/en/world-bank-warns-libya-faces-economic-collapse/a-36089864>

²⁶ Ripley, Tim, Air strike Libya, In *Air Forces Monthly*, December 2016 issue 345, 76-77. o.

²⁷ Ripley, Tim, Air strike Libya, In *Air Forces Monthly*, December 2016 issue 345, 78-80. o.

Az ország belpolitikai és biztonsági viszonyaira befolyással bíró fenti külső szereplők részéről az utóbbi időben érzékelhető az együttműködési szándék, mivel jelenleg az Iszlám Állam jelentette terrorizmus veszélyén túl a legjelentősebb kockázatot az egymással esetlegesen újra jelentős katonai konfliktusba keveredő mérsékelt erők jelentik, amelyek külső támogatással késztetést érezhetnek a belpolitikai színtér „meghódítására”. Egy ilyen legrosszabb forgatókönyv teljesen ellehetetlenítené a jelenleg leginkább „tetszhalott” állapotban lévő békefolyamat sikerének lehetőségét.

Szintén nagyon fontos előfeltétele lenne a valódi békefolyamat beindításának a különböző **reguláris és irreguláris, paramilitáris erők helyzetének rendezése**. E cél már a kezdeti, 2015-ös hosszú távú rendezési tervben kiemelt helyen szerepelt. Líbiában már évtizedek óta hagyományosan erős a különféle fegyveres alakulatok befolyása a társadalom egészére, ennek egyrészt a Kadhafi rendszer erőltetett fegyverkezése és a környező afrikai országokban végrehajtott rendszeres fegyveres beavatkozás, ebből fakadóan a hadsereg tradicionálisan erős belpolitikai szerepe volt az oka, másrészt a rezsim bukása utáni polgárháborús helyzet egyfajta cezúrát jelentett sok belpolitikai szereplő szempontjából, számos aktor jelenleg is az alapján határozza meg magát és saját szerepét, hogy milyen mértékben vette ki részét a polgárháborús harcokból. Ezen számos fegyveres szereplő valamiféle közös platformra hozása alapvető feltétele a békének, ugyanakkor a pusztai területi és nyersanyag ellenőrzési kérdéseken túl kiemelt jelentősége van a majdani egységes kormányhadsereg kialakítandó parancsnoki struktúrájának, valamint az irreguláris egységek államhoz és az állami hadsereghez fűződő viszonyának is (több szereplő nem hivatalos kapcsolatokat tart fenn líbiai és külföldi állami szereplőkkel, amely nagymértékben nehezíti az egyébként sem egyszerűen meghatározható nemzeti érdekek képviselését). Jelen állás szerint valamennyi szereplőnek szükséges bizonyos mértékű engedményeket tennie a megegyezés érdekében: Haftar tábornok erői nem „nyerhetik túl” magukat Szirte városa környékén, hiszen ez kielézné a jelenleg is rendkívül feszült viszonyt az USA támogatását élvező szövetséges erőkkel; utóbbi erők nem törekedhetnek egy-egy város, területi egység kizárólagos irányítására még a terrorizmus, az Iszlám Állam elleni harc nevében sem; a nemzetközi közösség (ideértve az Európai Uniót is, különös tekintettel annak külpolitikai prioritást élvező Észak-Afrika politikájára) sokkal nagyobb figyelmet fordíthatna a politikai dialógus terepének (békéltető egyeztetések, rendszeres párbeszéd a hivatalosan szövetséges, de gyakorlatilag rivális katonai vezetők között) kialakítására²⁸, lévén e téren jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek, ugyanakkor ez idáig e faktor sajnos nem kapott kiemelt figyelmet.

²⁸ <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/libyan-political-agreement-time-reset>

Harc az Iszlám Állam (és a saját szövetségesek) ellen

Az Iszlám Állam líbiai szárnya 2016. év elejére jelentősnek mondható területeket vont befolyása alá. (A hagyományos értelemben vett területfoglalás, pl. városok, teljes régiók elfoglalása Líbiában nem volt annyira jellemző, mint a térség más államaiban, így például Szíriában és Irakban, elsősorban a rendkívül erős helyi törzsi szerveződéseknek, valamint a vidéki lakosság ellenérzésének köszönhetően). A Líbiában egymással is versengő felek és a legfontosabb külföldi támogatóik ennek ellenére az év közepére egyezségekre jutottak azt illetően, hogy a legneuralgikusabb pontokon mindenképpen katonai beavatkozás szükséges.

Ennek legfontosabb lépéseként 2016 júniusában került sor az **al-Bunyan al-Marsus** (Bevehetetlen építmény) **elnevezésű hadműveletre**, amely az **Iszlám Állam Szirte városából történő végleges kiszorítását** célozta.²⁹³⁰ A műveletet végrehajtó erők gerincét önkéntesek adták (elsősorban Miszráta városából), valamint a nyugati szövetségesek célzott légicsapásokkal támogatták azt. A keleti országrész haderői csupán kismértékben (főként a különféle olajlétesítményeket őrző magáncégek és helyi állami szervek fegyveresei) vettek részt a támadásban, Haftar tábornok erői pedig egyáltalán nem. A NATO és az USA másodlagos célja, miszerint egy Iszlám Állam elleni közös művelet segíthet az országot megbénító katonai és politikai szembenállás megszüntetésében, egyáltalán nem sikerült, a hadműveletben csupán a fegyveresek fenti csoportjai vettek részt, így a katonai nyereséget sem sikerült politikai tökévé kovácsolni (sőt egyes szakértők szerint a megosztottság csak tovább nőtt).³¹

A fentiekből adódó, továbbra is fennálló megosztottság több szempontból is nehezíti a kiegyezést. Egyrészt a mérsékelt erők konfliktusainak kiéleződése, esetleges újabb fegyveres összecsapások a nyugati és keleti katonai parancsnokok csapatai között egy újabb, súlyos frontot nyitna, amely a külföldi szövetségesek közötti viszonyt is tovább rontaná, másrészt Szirte elfoglalása még közel sem jelenti az Iszlám Állam elleni műveletek végét vagy a fenyegetés megszűntét, a szervezet (több más országban már látott módon) rendkívül gyorsan tudja áthelyezni és újraszervezni erőit, ráadásul a potenciális ellenfelei egymás elleni harca középtávon még erősítheti is pozícióit.

Külföldi katonai beavatkozás jelenlegi formái

EUNAVFOR MED (Az Európai Unió Földközi-tengeri Haditengerészeti Ereje)

²⁹ <http://www.ecfr.eu/mena/mappinglibya>

³⁰ <http://www.natolibguides.info/libya>

³¹ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/aug/02/us-bombing-libya-isis-strongholds-vicious-cycle>

Az EUNAVFOR MED művelet alapvetően **három szakaszból** épül fel:

1. szakasz: a Földközi-tengeren tevékenykedő embercsempész hálózatok megfigyelése és képességeik, lehetőségeik, valamint működési területük pontos feltérképezése
2. szakasz: a csempészgyanús tengeri járművek felkutatása és szükség esetén eltérítése
3. szakasz: a gyanús járművek elkobzása vagy elpusztítása, lehetőség szerint még azelőtt, hogy az embercsempész szervezetek használatba vennék azokat.³²

A művelet az év egészéhez hasonlóan jelenleg is a 2. szakaszában tart, vagyis elsősorban a embercsempészetre használt vízi járművek felkutatása és szükség esetén eltérítése zajlik, a résztvevő államok haditengerészeti erői által.

A katonai akciók keretében 2016. november 19-ig **összesen 101, embercsempészzel** és kereskedelemmel gyanúsított személy került bíróság elé Olaszországban, és összesen 347 vízi járművet sikerült elkobozni vagy egyéb módon megakadályozni csempészési célokra történő újrahasznosításukat. A műveletben jelenleg (2016 novemberének végén) **összesen 10 hadihajó és 8 légi jármű vesz részt rendszeresen**, 25 résztvevő államból.³³ A résztvevők köre és a részvételük mértéke rugalmasan változik, természetesen az államok mindenkori kapacitásai függvényében. Megállapítható, hogy a művelet (mint az ilyen és ehhez hasonló tengeri járőrtevékenységet követelő műveletek általában) kizárólag hosszú távon tud értékelhető eredményeket felmutatni és a sikerhez a résztvevő államok folyamatos elköteleződése szükséges (lásd a Szomália partjainál végrehajtott Atalanta hadműveletet), jelentős tengeri haderő folyamatos lekötésével, amely természetesen komoly pénzügyi erőforrásokat is igényel. Tekintettel azonban a Líbiából (és más afrikai országokból) érkező migrációs nyomás volumenére, az európai közösség részéről várhatóan a következő időszakban is fennmarad a művelet sikeréhez szükséges politikai akarat.

Külföldi speciális alakulatok bevetése

Első alkalommal a júniusi Szirtét ostromló harcok nyomán kerültek nyilvánosságra olyan sajtóhírek (amelyek egy részét azóta meg is erősítették), miszerint nyugati speciális katonai alakulatok is

³² https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eunavfor-med_en

³³ https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eunavfor-med_en

tevékenyen részt vettek a műveletekben, nem pusztán megfigyelőként vagy instruktorként, hanem tényleges harci cselekményekben is.

Szirte városánál **amerikai különleges alakulatok** (az USA Afrikai Erők Főparancsnoksága, U.S. Africa Command állományából) harcoltak, elsősorban a város ostromának kezdeti szakaszában. Emellett a **brit SAS** (Special Air Services) alakulat katonái is megfordultak Líbiában, a **Miszrátából** származó önkéntes alakulatok támogatása, kiképzése, irányítása céljából.³⁴ A francia hadsereg különleges alakulatai Haftar tábornok katonáit segítették, célzott terrorizmusellenes bevetések során. Paradox módon a fenti államok több esetben egymás belső ellenségeinek számító líbiai erőket támogattak/támogatnak, különböző hadműveleti célokkal, így ez különösen rontja a későbbi politikai rendezés esélyeit. Ezen erőfeszítések legalább minimális összehangolását az is nagyban nehezíti, hogy a különleges alakulatok műveletei sok esetben titkosak és az egyébként már megszokott, NATO-n belüli katonai információcsere sem automatikusan vonatkozik rájuk, így ez az erők szétforgácsolását is jelentheti, csökkentve a hatékonyságot.³⁵

Következtetés:

Fentiekben vázolt eseményekből is látható, hogy az elmúlt fél évben a líbiai politikai, biztonsági helyzet meglehetősen kétarcú képet mutatott. Egyrészt jelentős katonai sikerek történtek az Iszlám Állam kiszorítását, de legalább tényérésének korlátozását célzó tevékenységeket illetően, ugyanakkor a mód, ahogyan ezt az érintett belföldi és külföldi szereplők elérték sajnos hosszabb távon nem járul hozzá az alapvető fontosságú nemzeti egység eléréséhez, sőt bizonyos részterületeken egymást gyengítő, olykor szövetségesek közötti konfliktusokat is eredményezhető irányba mutat. A nemzetközi közösség és a líbiai nemzeti erők is felismerték a legfontosabb biztonsági kihívásokat, azonban az összehangolás nélküli cselekvés további súlyos problémákat okozhat az országnak.

Felhasznált irodalom

Az Európai Unió Külügyi Szolgálat honlapja, EUNAVFOR MED művelet
https://eeas.europa.eu/csdp-missions-operations/eunavfor-med_en

Dockery, Wesley: World Bank warns Libya faces economic collapse In: *Deutsche Welle*, október 19, 2016
<http://www.dw.com/en/world-bank-warns-libya-faces-economic-collapse/a-36089864>

Fitzgerald, Mary: Mapping Libya's factions In: *European Council on Foreign Relations*, november 20, 2016
<http://www.ecfr.eu/mena/mappinglibya>

³⁴ https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2016/08/09/u-s-special-operations-forces-are-providing-direct-on-the-ground-support-for-the-first-time-in-libya/?utm_term=.97264a10a2e1

³⁵ <http://www.natolibguides.info/libya>

Libya dawn: Map of allies and enemies In: *Al Arabiya Institute for studies*, augusztus 25, 2014
<http://english.alarabiya.net/en/perspective/alarabiya-studies/2014/08/25/Libyan-Dawn-Map-of-allies-and-enemies.html>

NATO multimédia könyvtárának honlapja, Líbia <http://www.natolibguides.info/libya>

Ripley, Tim: Air strike Libya, In *Air Forces Monthly*, December 2016 issue 345

Ryan, Missy; Raghavan, Sudarsan: U.S. Special Operations troops aiding Libyan forces in major battle against Islamic State In: *Washington Post*, Augusztus 9, 2016 https://www.washingtonpost.com/news/checkpoint/wp/2016/08/09/u-s-special-operations-forces-are-providing-direct-on-the-ground-support-for-the-first-time-in-libya/?utm_term=.97264a10a2e1

The Libyan political agreement: Time for a reset In: *International Crisis Group*, november 4, 2016
<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/libyan-political-agreement-time-reset>

Timm, Trevor: The US bombing Libya again. It's a too familiar vicious cycle In: *The Guardian*, augusztus 2, 2016
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/aug/02/us-bombing-libya-isis-strongholds-vicious-cycle>

Szuhai Ilona: A migrációs képzés tapasztalatai a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen

Kulcsszavak: *Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék, migrációs képzés, hallgatói vélemények*

Bevezetés

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának Bevándorlási és Állampolgársági Tanszéke felmérést készített a migrációs szakirányú végzős hallgatók között 2015-ben és 2016-ban. A kérdőíves felmérés célja, hogy a nappalis migrációs szakirányú évfolyamoktól visszajelzést kapjon mind a tanszék, mind a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal a hároméves képzés tapasztalatairól. A felmérés eredményeinek ismertetése kapcsán a tanulmány bemutatja a migrációs képzés helyét és szerepét a rendészeti felsőoktatásban, valamint a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Bevándorlási és Állampolgársági Tanszékének létrehozásának körülményeit.

A migrációs képzés helye és szerepe a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem 2012. január 1-jén kezdte meg működését. Az intézmény a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Corvinus Egyetemből kivált Közigazgatás-tudományi Kar összevonásával alakult meg. Létrehozása megteremtette az egységes közsolgálati alapképzés strukturális, intézményi és személyzeti feltételeit és a magas színvonalú közigazgatási képzést biztosító rendszer alapjait. A szervezeti változások³⁶ alapján a Zrínyi Egyetem alapjain jött létre a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, a Rendőrtiszti Főiskola a Rendészettudományi Karrá alakult át, míg a Corvinus Egyetemből kivált Közigazgatás-tudományi Kar önálló karrá alakult.³⁷

Az Egyetem elsődleges célja a polgári közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgálatok személyi állományának magas színvonalú képzése, ezzel együtt az egységesülő közsolgálati életpályák közötti átjárhatóság megteremtésének támogatása a képzések oldaláról. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem működésének alapelveit és céljait a Nemzeti Közsolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló

³⁶ Az egyetem megalakulása óta több változás is történt: megalakult a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, illetve a Közigazgatás-tudományi Kar Államtudományi és Közigazgatási Karrá alakult.

³⁷ Kovács Gábor: A Nemzeti Közsolgálati Egyetem mint a közsolgálati képzés bázisa; a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. 371. o. <http://www.pecshor.hu/periodika/XIII/kovacs.pdf>.

2011. évi CXXXII. törvény a következőképpen foglalja össze: „A magyar felsőoktatási rendszer részeként a közigazgatási, rendészeti és katonai képzést folytató Nemzeti Közszerológati Egyetem tevékenységének célja a közigazgatást, a hon- és rendvédelmet érintő tevékenységet végző szakemberek képzése, a hon- és rendvédelmi szervek tisztii utánpótlásának biztosítása, valamint az egységesülő közszerológati életpályák közötti átjárhatóság megteremtése. Az intézménynek a tisztii utánpótlás képzése során tekintettel kell lennie a Magyar Honvédség és a rendészeti szervek feladataira, sajátos szerológati és életviszonyaira, valamint az egyes hivatásrendek képzési és kiképzési rendszereiben előzetesen megszerzett ismeretekre is.” Az egyetem létesítéséről szóló 2011. évi XXXVI. törvény kimondja, hogy „Az Országgyűlés felismerve, hogy a közszerológálaton belül a polgári közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szerológálatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem erősítése összehangolt és tervezett utánpótlásképzést tesz szükségessé, továbbá a pályaelhagyás helyett a társadalom számára hatékony munkavégzés biztosítására a közszerológálati életpályamodellt támogató továbbképzési rendszert kell működtetni, a közszerológálati felsőfokú szakemberképzést egységes intézményi alapokra kívánja helyezni.”³⁸

Az Egyetem képzési portfóliója egy összetett képzési szerkezetten alapul, amelyben megtalálhatók az alap-, mester- és doktori képzések, illetve a szakirányú továbbképzések, a felsőfokú szakképzések és az átképzések. Az Egyetem átfogó felkészítést, biztos tudást és életpályát biztosít a közigazgatás valamennyi szintjén és típusánál. Az itt szerzett végzettség a munkaerőpiacon jól hasznosítható. A képzési kínálat lefedi a közszerológálati szervek, a fegyveres és rendészeti szervek, valamint olyan gazdasági társaságok és non-profit intézmények körét, amelyek kapcsolatban állnak a közigazgatási szervekkel.³⁹

A Nemzeti Közszerológálati Egyetem 2015-2020-ig tartó időszakra vonatkozó Intézményfejlesztési Terve szerint az NKE „Az együttműködés Egyeteme” („University of cooperation”), a társadalmi igények, nemzetstratégiai-kormányzati célok és az egyetemi autonómia közötti hatékony együttműködés modellje. Az intézményfejlesztési terve középtávú víziója, hogy az NKE legyen:

- Magyarország egyik legjobb és legvonzóbb egyeteme;
- a magyar közszerológálat fejlesztésének, a közszerológálati életpályának stabil oktatási és kutatási bázisa;
- a hazai és a külhoni magyar nyelvű felsőoktatás elkötelezett támogatója;
- Európa és a világ vezető egyetemeivel szövetségben aktív részese a nemzetközi felsőoktatási és tudományos kapcsolatoknak.

³⁸ Uo. 372.

³⁹ Uo. 374-375.

1. ábra: Az NKE együttműködési modellje.⁴⁰

Az NKE legfontosabb és alapvető célja a közszolgálati szervek tevékenységét megalapozó és azt fejleszteni képes tudás megszerzéséhez szükséges kutatások megszervezése és támogatása, alapvetően szervezett együttműködés útján. Az Egyetem missziójának nemzeti dimenziója a tudomány művelésének és a közszolgálatnak, mint hivatásnak a metszetében a magyar állam erősítése, a közszolgálat-fejlesztés oktatási és kutatási megalapozása. Az NKE tudományos missziójának középpontjában az „államtudomány”, azaz az állam és a közszolgálat átfogó, multidiszciplináris, komparatív és alkalmazott megközelítésére épülő államkutatások állnak. Európai dimenzióban az Egyetemnek a közszolgálati ethoszát a tudomány eszközeivel kell erősítenie az európai integrációkban és a transzatlanti kapcsolatokban is. Globális dimenzióban az Egyetemnek a nemzeti és az európai kultúra értékrendjét képviselve kell alakítania nemzetközi szerepvállalását.⁴¹

A fentiekben bemutatott felsőoktatási környezetbe illeszkedik bele a migrációs képzés, amelynek felsőoktatási alapképzésként való megjelenése nemzetközi tekintetben is innovációnak tekinthető, hiszen a „Nemzeti Közszolgálati Egyetemen megvalósuló államtudományi, katonai és rendészeti képzés integrált, egyetemi szintű kialakítása nemzetközi összevetésben is egyedülálló gyakorlat.”⁴² A migrációs szakirány kialakítása a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal főigazgatója, dr. Végh Zsuzsanna kezdeményezésére valósult meg. Racionális igény volt, hogy korunk migrációs

⁴⁰ A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Intézményfejlesztési Terve 2015-2020. 3. o.

⁴¹ A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Intézményfejlesztési Terve 2015-2020. 7-13.o.

⁴² Hautzinger Zoltán: A migráció és az idegenjog rendészeti felsőoktatásáról. In: Deák József et al. (Szerk.) A toll sokszor erősebb, mint a kard. NKE Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016. 114. o.

kérdéseire válaszolni tudó szakemberek foglalkozzanak a migrációs feladatokkal, ezzel párhuzamosan a migrációs képzés rendészeti felsőoktatásbeli elhelyezése a külföldiek igazgatásával és rendészetével kapcsolatos rendészeti, de nem rendőrségi feladatok elméleti és gyakorlati tudnivalóinak összefoglalását célozta. Különleges a migrációs képzés abban is, hogy akkreditálása a rendészeti felsőoktatás részeként, azonban civil szakirányként történt. Ezt a Hivatal speciális helyzete is magyarázza, hiszen a Hivatal a Belügyminisztérium alárendeltségében, sajátos rendészeti feladatokat ellátó szervezetként működik. A Hivatal azonban nem rendvédelmi szerv, ezért a migrációs képzés civil szakirányként, vagyis nem a hivatásos rendvédelmi (rendőri, büntetés-végrehajtási, pénzügyőri vagy katasztrófavédelmi), hanem speciális kormánytisztviselői (idegenrendészeti, menekültügyi és állampolgársági jogi ügyintézői) feladatokra készít fel.⁴³

Ezekkel az igényekkel és célkitűzésekkel, a minőségbiztosítás és az innováció jegyében hozta létre a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal a Bevándorlási és Állampolgársági Tanszéket, amely 2012 márciusában kezdte meg működését az Egyetem Rendészettudományi Karán. A tanszék beépítése a hivatali, illetve az egyetemi szervezetrendszerbe stratégiai jelentőségű volt.⁴⁴ Az Egyetemen és a Rendészettudományi Karon belül is új egységként működő tanszék a migrációval összefüggő diszciplínák általános oktatásának felelőssévé vált, és bekapcsolódott más karok (Közigazgatás-tudományi, később Államtudományi és Közigazgatási Kar, Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar) migrációt érintő oktatásába is.⁴⁵ Legfontosabb küldetése az oktatói és kutatói munka megismertetése és elfogadtatása a migráció tudományán belül, továbbá elsődleges feladata a migráció jelenségének kutatása.⁴⁶

A tanszék működését a Hivatal finanszírozza, hiszen az állandó munkatársakat a Hivatal a saját személyi állományából kirendeléssel biztosítja. A tanszék oktatási tevékenységét további munkatársak is segítik eseti jelleggel az állampolgársági, a menekültügyi és az okmányismereti területen. Ezzel a megoldással a Hivatal egy speciális képzést támogat, melynek eredményeként olyan szakképzett és felkészült okleveles munkatársakat kap, akik a tanulmányaik befejezése után azonnal meg tudják kezdeni az érdemi munkát minden további felkészítési időszak nélkül. A Hivatal a tanulmányok idejére ösztöndíjat és szakmai gyakorlatot nyújt a hallgatóknak, majd a diploma megszerzése után elhelyezkedést biztosít számukra minimum a képzés idejével azonos időtartamra. A hallgatók visszajelzései megerősítik, hogy ez az egyik oka annak, hogy a rendészeti igazgatás migrációs szakirányt egyre több hallgató első helyen jelöli meg és magas pontszámmal jelentkezik erre a képzési formára. A népszerűségét annak is köszönheti, hogy bár a migráció

⁴³ Uo.

⁴⁴ Uo. 116. o.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Uo. 117. o.

számos tudományhoz kapcsolódó képzésben megjelenik⁴⁷ valamilyen felsőoktatási stúdiumként, azonban ilyen, a migráció egészét érintő komplex ismereteket nem nyújtanak a tantárgyi programok a felsőoktatás más intézményeiben. A migrációs szakirányon az első évfolyam 2015-ben, a Hivatal megalapításának tizenötödik évfordulóján végzett jó eredménnyel, ami méltó megkoronázása az egységes migrációs szervezet tizenöt éves működésének.

A Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék felmérési eredményei

A tanszék a migrációs szakirány mindkét végzős évfolyam hallgatóinak körében kérdőíves felmérést végzett, először 2015-ben 17 hallgató, majd 2016-ban 10 hallgató részvételével. A kérdőívet úgy állítottuk össze, hogy képet kapjunk a hallgatók:

- elégedettségéről a szakirány képzésének egészével kapcsolatban;
- tanulási motivációjáról;
- aktuális tanulmányi helyzetéről: tanul-e párhuzamosan valamilyen más felsőoktatási intézményben, milyen nyelvvizsga bizonyítvánnyal rendelkezik;
- a jövőbeni tanulmányi terveiről: tervezi-e, hogy folytatja a tanulmányait, ha igen, akkor milyen területen.

Részletesen kérdeztünk rá a tanszék óráival kapcsolatos tapasztalatokra: szakmai tartalom, oktatási módszer, infrastrukturális feltételek, az elsajátított tananyag egyéni hasznosíthatósága, a megadott szakirodalom mennyisége és minősége, a tanórán kívüli konzultációs lehetőség, a képzéssel kapcsolatos tájékoztatás, illetve az oktatók felkészültsége. Ezen felül lehetőségük volt a hallgatóknak indokolással is kifejezni, hogy melyik tantárgy nyerte el különösen a tetszésüket, illetve nemtetszésüket; továbbá milyen, jelenleg nem oktatott tantárgy oktatását tartaná indokoltnak, illetve melyik jelenleg oktatott tárgyat hagyná ki a kínálatból. Szintén részletesen kifejthették a véleményüket a szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalataikról. Az alábbiakban összefoglaljuk a felmérés eredményeit.

A 2015-ben végzett osztály felmérése 17 fő részvételével

Elégedettség a szakirány három éves képzésének egészével kapcsolatban

A válaszadók 18 százaléka „nagyon elégedett” volt, 38 százaléka jónak, 44 százaléka közepesnek értékelte a *képzés egészét*. Ehhez kapcsolódóan a válaszadók 47 százaléka úgy vélte, hogy a

⁴⁷ Uo. 122. o.

tanulmányai teljes mértékben bővítették új ismeretekkel a tudását, és szintén 47 százalék értékelte jónak, illetve 6 százalék közepesnek az ismeretek bővítését.

A tanulási motiváció

Ennél a kérdésnél a válaszadók rangsorolták, hogy a tanulmányaikat a szakmai előrelépés, a munkahelyi elvárás, az anyagi helyzet javulása, vagy egyéb tényezők motiválják. A *szakmai előrelépést* a válaszadók 53 százaléka sorolta első és 47 százaléka a második helyre. A *munkahelyi elvárást* 18 százalék sorolta az első, 6 százalék a második és 76 százalék sorolta a harmadik helyre. Az *anyagi helyzet javulását* 29 százalék jelölte az első, 47 százalék a második és 23,5 százalék a harmadik helyen. Egyéb tényezőként 6 százalék jelölte meg a biztos munkahelyet.

Az aktuális tanulmányi helyzet

A válaszadók közül a felmérés időpontjában senki sem tanult párhuzamosan más felsőoktatási intézményben. A válaszadók 96 százaléka rendelkezett valamilyen *államilag elismert nyelvvizsga bizonyítvánnyal*. Ezek közül 62,5 százalék rendelkezett ilyen bizonyítvánnyal angol, 25 százalék német nyelvből, illetve 12,5 százalék angol és német nyelvből. A nyelvvizsga szintje 25 százalék esetében felsőfokú és 75 százaléknál középfokú volt. A jövőben a válaszadók 76,5 százaléka tervezi, hogy *folytatja tanulmányait* valamilyen felsőoktatási intézményben, ebből 77 százalékban a jogot jelölték meg. 53 százalék szeretné a Nemzeti Közszolgálati Egyetem mesterképzésén folytatni a tanulmányait.⁴⁸

A Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék által meghirdetett órákkal kapcsolatos tapasztalatok

Az órák *szakmai tartalmával* kapcsolatban 35 százalék volt maximálisan elégedett, 53 százalék jelölte jónak és 12 százalék értékelte közepesre. Az *oktatási módszerekkel* 6 százalék volt maximálisan elégedett, 47 százalék szerint jók, 41 százalék szerint közepesek és 6 százalék szerint elégségesek voltak. Az *infrastrukturális feltételeket* 12 százalék értékelte maximálisan megfelelőnek, 6 százalék jónak, 29 százalék közepesnek, 41 százalék elégségesnek és 12 százalék elégtelennek. Az *elsajátított tananyag egyéni hasznosíthatóságát* 18 százalék maximálisan jónak, 64 százalék jónak, 18 százalék közepesnek értékelte. A *megadott szakirodalom mennyisége és minősége* 47 százaléknak maximálisan megfelelő, 41 százaléknak jó és 12 százaléknak közepes

⁴⁸ A jövőbeni tanulmányi tervekkel kapcsolatos két kérdésnél átfedés mutatkozott a válaszokban, ez annak tudható be, hogy több irányú továbbtanulási elképzelésük van a végzős hallgatóknak, azonban még nem döntöttek.

volt. A *tanórán kívüli konzultációs lehetőség* 70 százalék számára maximálisan megfelelő volt, 18 százalék jónak, 6 százalék közepesnek és 6 százalék elégségesnek értékelte. A *képzéssel kapcsolatos tájékoztatást* 6 százalék maximálisan jónak, 35 százalék jónak, 41 százalék közepesnek és 18 százalék elégségesnek ítélte. A *tanárok felkészültsége* 37,5 százalék szerint kiváló, 50 százalék szerint jó, 12,5 százalék szerint közepes volt. Néhány válaszadó a következő észrevételekkel egészítette ki az értékelést: Egy válaszadó kiemelte a szakmai napok jelentőségét a tananyag elsajátításával kapcsolatban. Egy válaszadó megjegyezte, hogy mindegyik oktató napra készen felkészült volt és színvonalas órákat tartott. Egy válaszadó több csoportos munkát javasolt.

A képzési portfólióval kapcsolatos kérdések

A válaszadók 76,5 százaléka szerint volt *olyan tantárgy, amelyik különösen tetszett*. Ezek közül konkrétan megjelölték (indokolással) a büntetőjogot (hasznosítható ismeretek), az idegenrendészetet (érdekes), a kriminológiát, a pedagógiát, a polgári jogot (hasznos), a pszichológiát (a szakirányhoz kapcsolódóan is adott újat) és a szakmai tárgyakat (szélesítették a látókört).

Ennek ellentétéként a válaszadók 41 százaléka szerint volt *olyan tantárgy, amelyik különösen nem tetszett*. Ezek közül konkrétan megjelölték (indokolással) a büntető eljárásjogot, az okmányismeretet (nem volt összhang a hallgatók és az oktató között), a politológiát (munkája során nem tudja hasznosítani) és a számítástechnikát.

A válaszadók 53 százaléka szerint volt olyan tantárgy, amely *szerepelt a kurzuskínálatban, azonban kihagyná a listából*. Ezek közül a következőket jelölték meg: büntető eljárásjog, etika, kommunikáció, kriminológia, pedagógia, politológia, számítástechnika, veszélyhelyzet-kezelés és vezetéselmélet.

A válaszadók 29 százaléka szerint van *olyan kérdéskör, amely nem szerepelt a tantárgyi kínálatban, azonban oktatását indokoltnak tartaná*. Ezek közül a következőket jelölték meg: határrendészet (fontos), konzuli jog (szükséges lenne a szakirányon), kriminalisztika (meghallgatás-technikák), migrációs szaknyelv (csak rendőri szaknyelvet tanultak), a migránsok egészségügyi helyzete, protokoll (szükséges lenne a szakirányon), speciális idegen nyelvek (szükséges lenne a szakirányon). A *vizsgakövetelményeket* a válaszadók 82 százaléka közepesen nehéznek találta, 6 százalék nagyon nehéznek, 6 százalék inkább könnyűnek és szintén 6 százalék könnyűnek érezte.

A szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatok

A válaszadók 47 százaléka maximálisan elégedett volt a *szakmai gyakorlatok egészével*. 35 százalékuk jónak és 18 százalékuk közepesnek értékelte azokat. A válaszadók 53 százaléka szerint a szakmai gyakorlatok maximálisan bővítették a tudásukat új ismeretekkel, 35 százalékuk jónak és 12 százalékuk közepesnek ítélte az új ismereteket. Az értékelést a következő észrevételekkel egészítették ki a hallgatók: A gyakorlat alapján könnyebb a tanulás, az elméleti tudást a gyakorlati feladatokhoz lehet társítani. Sok újat tanultak. Érdekes volt látni a jogszabályok alkalmazását a gyakorlatban. Egy válaszadó szerint tanév közben is hasznos lenne a szakmai gyakorlat már az alsóbb évfolyamokban is. Egy válaszadó szerint a szakmai gyakorlat során a kezdeti foglalkoztatottság néhány nap múlva csökkent. Néhány válaszadó jelezte, hogy minden hallgatónak el kellene jutnia mindegyik szakterületre a gyakorlat során.

A 2016-ban végzett osztály felmérése 10 fő részvételével

Elégedettség a szakirány három éves képzésének egészével kapcsolatban

A válaszadók 20 százaléka jónak, 60 százaléka közepesnek és 20 százaléka elégségesnek értékelte a *képzés egészét*. Ehhez kapcsolódóan a válaszadók 10 százaléka úgy vélte, hogy a tanulmányai teljes mértékben bővítették új ismeretekkel a tudását, 60 százalék értékelte jónak, illetve 30 százalék közepesnek az ismeretek bővítését.

A tanulási motiváció

Ennél a kérdésnél a válaszadók rangsorolták, hogy a tanulmányaikat a szakmai előrelépés, a munkahelyi elvárás, az anyagi helyzet javulása, vagy egyéb tényezők motiválják. A *szakmai előrelépést* a válaszadók 37,5 százaléka sorolta első, 25 százalék a második és 37,5 százalék a harmadik helyre. A *munkahelyi elvárást* 12,5 százalék sorolta az első, 37,5 százalék a második és 50 százalék sorolta a harmadik helyre. Az *anyagi helyzet javulását* 50 százalék jelölte az első, 37,5 százalék a második és 12,5 százalék a harmadik helyen. Egyéb tényezőként 12,5 százalék jelölte meg az önfélesztést.

Az aktuális tanulmányi helyzet

A válaszadók közül a felmérés időpontjában senki sem tanult párhuzamosan más felsőoktatási intézményben. A válaszadók 90 százaléka rendelkezett valamilyen *államilag elismert nyelvvizsga bizonyítvánnyal*. Ezek közül 78 százalék rendelkezett ilyen bizonyítvánnyal angol, 11 százalék német és 11 százalék egyéb nyelvből. A nyelvvizsga szintje 33 százalék esetében felsőfokú és 67 százaléknál középfokú volt. A jövőben a válaszadók 70 százaléka tervezi, hogy folytatja tanulmányait valamilyen felsőoktatási intézményben, ebből 50 százalékban a jogot, 37,5 százalékban egyéb tanulmányokat (pl. média) és 12,5 százalékban a nemzetközi tanulmányokat jelölték meg. 44 százalék szeretné a Nemzeti Közszolgálati Egyetem mesterképzésén folytatni a tanulmányait.

A Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék által meghirdetett órákkal kapcsolatos tapasztalatok

Az órák *szakmai tartalmát* 60 százalék jelölte jónak, 30 százalék értékelte közepesre és 10 százalék elégségesre. Az *oktatási módszerek* 10 százalék szerint voltak jók, 70 százalék szerint közepesek és 20 százalék szerint elégségesek voltak. Az *infrastrukturális feltételeket* 50 százalék jónak, 30 százalék közepesnek és 20 százalék elégségesnek értékelte. Az *elsajátított tananyag egyéni hasznosíthatóságát* 40 százalék jónak és 60 százalék közepesnek ítélte. A *megadott szakirodalom mennyisége és minősége* 10 százaléknak maximálisan megfelelő, 30 százaléknak jó, 50 százaléknak közepes és 10 százaléknak elégséges volt. A *tanórán kívüli konzultációs lehetőség* 30 százalék számára maximálisan megfelelő volt, 60 százalék jónak és 10 százalék közepesnek értékelte. A *képzéssel kapcsolatos tájékoztatást* 10 százalék maximálisan jónak, 30 százalék jónak, 30 százalék közepesnek és 30 százalék elégségesnek érezte. A *tanárok felkészültsége* 12,5 százalék szerint kiváló, 25 százalék szerint jó, 62,5 százalék szerint közepes volt. Egy válaszadó szerint az oktatási módszerek többnyire nem voltak hatékonyak, voltak olyan oktatók, akik alig rendelkeztek naprakész ismeretekkel.

A képzési portfólióval kapcsolatos kérdések

A válaszadók 50 százaléka szerint volt *olyan tantárgy, amelyik különösen tetszett*. Ezek közül konkrétan megjelölték a kommunikációt, a közigazgatási eljárásjogot, az okmányismeretet, a pszichológiát és a szociológiát.

Ennek ellentétéként a válaszadók 50 százaléka szerint volt *olyan tantárgy, amelyik különösen nem tetszett*. Ezek közül konkrétan megjelölték a büntetőjogot (elegedőnek tartanák rövidebb, tömörebb formában, a migrációval kapcsolatos bűncselekményekre koncentráltan), a hadelméletet,

az integrált rendőri ismereteket, a közös közszolgálati gyakorlatot, a közpénzügyeket, a politikai földrajzot, a politológiát, a rendőri testnevelést és a szervezés és szervezéseméletet.

A válaszadók 70 százaléka szerint volt olyan tantárgy, amely *szerepelt a kurzuskínálatban, azonban kihagyná a listából*. Ezek közül a következőket jelölték meg: büntetőjog (elegendő lenne könnyített mennyiség és követelmény), hadelmélet, integrált rendőri ismeretek (túl speciális tárgy), katasztrófavédelem, katonai védelem, közös modulos tantárgyak, közpénzügyek, kriminalisztika, kriminológia, politológia, szaknyelv (több hallgatónak hiányzik a nyelvi alapismeret, azért nincsenek egy szinten a hatékony szakmai nyelvoktatáshoz).

A válaszadók 90 százaléka szerint van *olyan kérdéskör, amely nem szerepelt a tantárgyi kínálatban, azonban oktatását indokoltnak tartaná*. Ezek közül a következőket jelölték meg: kriminalisztika, kulturális orientáció, okmányismeret (magasabb óraszámokban lenne szükséges), országinformációs ismeretek (történelem, kultúra, jelenlegi helyzet), önvédelmi képzés, szakmai idegen nyelv az angolon kívül. A *vizsgakövetelményeket* a válaszadók 90 százaléka közepesen nehéznek és 10 százalék inkább könnyűnek érezte.

A szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos tapasztalatok

A válaszadók 40 százaléka maximálisan elégedett volt a *szakmai gyakorlatok egészével*. 30 százalékuk jónak és 30 százalékuk közepesnek értékelte azokat. A válaszadók 50 százaléka szerint a szakmai gyakorlatok maximálisan bővítették a tudásukat új ismeretekkel, 40 százalékuk jónak és 10 százalékuk közepesnek ítélte az új ismereteket. Az értékelést a következő észrevételekkel egészítették ki a hallgatók: A szakmai gyakorlat jól kiegészítette az elméleti ismereteket. Sajnos nem ismerhettek meg minden szakterületet, ami nehezítette a végleges hely megválasztását. Egy válaszadó szerint egy osztályon eredménytelenül töltötték az időt, részben a munkatársak leterheltsége miatt.

Összegzés

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy egy ilyen fiatal szakirányról közvetlen visszajelzést kapjon mind a tanszék, mind a Hivatal a jövőre nézve, különösen a négyéves képzési program szem előtt tartásával. A két évfolyam értékelésének összehasonlítása azt mutatja, hogy a kisebb létszámú második évfolyam kritikusanban ítélte meg a szakirány három éves képzésének egészét. Az feltételezhető, hogy nagyobb elvárásokkal érkeztek az egyetemre, mint az első évfolyam. A

tanulmányokkal kapcsolatos motivációk rangsorolásánál, míg az első évfolyam több mint fele a szakmai előrelépést helyezte az első helyre, addig a második évfolyam közel 30 százalékban az anyagi helyzet javulását tekintette elsődlegesnek. Mindkét évfolyamnál egy-egy kivétellel mindenki rendelkezett államilag elismert nyelvvizsga bizonyítvánnyal, legtöbben középfokú angollal. Mindkét évfolyamnál a hallgatók több mint fele tervezte a továbbtanulást, azonban több irányú továbbtanulási elképzelésük volt és még nem döntötték el, hogy melyik intézményt választják.

A szakirány három éves képzésének értékeléséhez hasonlóan a tanszék óráival kapcsolatban is egyértelműek kitérnek a válaszokból, hogy az ötfokú skálán (ahol az 5 a legjobb) a második évfolyam egy-egy fokkal gyengébbre értékelte a megadott tényezőket. Míg az első évfolyam esetében a szakmai tartalomra, az oktatási módszerekre, az elsajátított tananyag egyéni hasznosíthatóságára, a megadott szakirodalom mennyiségére és minőségére, a tanórán kívüli konzultációs lehetőségre és a tanárok felkészültségére a válaszadók több mint fele 5-ös és 4-es minősítést adott, addig a második évfolyam válaszadóinak több mint fele csak a szakmai tartalomra és a tanórán kívüli konzultációs lehetőségre adott 5-ös és 4-es minősítést. Az első évfolyam csak az infrastrukturális feltételeket (3-as és a 2-es minősítés) és a képzéssel kapcsolatos tájékoztatást (4-es, 3-as és 2-es minősítés) értékelte gyengébbnek. A második évfolyam viszont az elsajátított tananyag egyéni hasznosíthatóságát, a megadott szakirodalom mennyiségét és minőségét, az infrastrukturális feltételeket és a tanárok felkészültségét is 4-es és 3-as minősítéssel értékelte. Az oktatási módszer 3-as, a képzéssel kapcsolatos tájékoztatás 4-es, 3-as és 2-es minősítést kapott. A vizsgakövetelményeket mindkét évfolyam esetében a válaszadók több mint fele közepesen nehéznek érezte. Mindkét évfolyam esetében a válaszadók közel fele a szakmai gyakorlatok egészét maximálisan jónak értékelte.

A tantárgyak tetszési mutatójával, illetve szükségességével kapcsolatban mindkét évfolyamnál az látható, hogy szubjektív módon ítélik meg a különféle tárgyakat. Előfordult, hogy amit egyes hallgatók kihagynának a kurzuskínálatból, azt más hallgatók fontosnak tartanak. Egyes észrevételekkel kapcsolatban viszont – amelyek szerint a hallgatóknak nehézséget okozott a végleges szakterület megválasztása a Hivatalon belül, mert nem ismerhettek meg minden szakterületet a gyakorlatok során – már tett lépéseket a tanszék. Egyrészt az oktatók részletesebben bemutatják a Hivatal szakterületeit a tanórákon, másrészt figyelembe veszi a tanszék ezt a felvetést a szakmai gyakorlatok tervezésénél. Ezekre a problémákra megoldást nyújthat továbbá a rendészettudományi felsőoktatás fejlesztése⁴⁹ a rendészeti, illetve a bűnügyi alapképzési szakok háromról négyéves programmá bővítésével, amely a migrációs tantárgyi kínálatát is kiegészítheti olyan tárgyakkal, amelyeknek kifejezetten az a célja, hogy a hallgatók már az első évfolyam első

⁴⁹ Hautzinger: i. m. 121. o.

félévben személyesen megismerjék a Hivatal szakterületeit és működését, továbbá olyan tárggyal, a hangsúlyt fektet a részletes országinformációs ismeretekre.

A tanszék egészét érintően az oktatók felkészülését, illetve az aktív tudományos tevékenységüket továbbra is prioritásként kezeli a tanszék, hiszen a migrációs szakirány hallgatói – más szakirányokhoz hasonlóan – a tanulmányaik mellett minden évben kiemelkedő tudományos munkát végeznek a kari és az országos tudományos diákköri konferenciákon, részt vesznek az egyetem tudományos munkájában, valamint színvonalas szakdolgozatokat készítenek a migrációhoz kapcsolódó témakörökben. Ehhez a tanszék mellett a Hivatal is minden segítséget megad a hallgatók részére mind adatszolgáltatással, mind pedig a munkafolyamatok megismertetésével.

A hallgatók visszajelzései és javaslatai sokat segítenek abban, hogy a tanszék a lehető legmagasabb színvonalon folytassa az oktatási tevékenységet elősegítve ezzel a Hivatal új munkatársainak minőségi felkészítését, hiszen a tanszék oktatási tevékenységének fejlesztése⁵⁰ egyfelől a tanszéki kutatások oktatásba történő beépülésének követelménye, másfelől a rendszertudományi felsőoktatási képzés korszerűsítése miatt is fontos.

A tanszék oktatói tevékenységének fejlesztéséhez a hallgatói vélemények mellett a Hivatal végzett hallgatókkal kapcsolatos tapasztalatai is segítséget nyújtanak. Megkérdeztük⁵¹ ezért a Hivatal főigazgatójának általános helyettesét az új kollégákról. Dr. Kiss Attila elmondta, hogy a migrációs szakirányon végzett munkatársakkal kapcsolatos tapasztalatok nagyon pozitívak. Az első évfolyam hallgatói 2015 júliusában kezdték meg munkájukat a Hivatalnál, amikor a legnagyobb nyomás nehezedett a menekültügyi szakterületre. Az új munkatársak az egyetemi képzés során szerzett szakismereteiknek köszönhetően az eltérő képzettségű kollégákhoz képest gyorsabban képesek önálló, érdemi munkavégzésre valamennyi szakterületen. A migrációs tárgyú törvények ismerete, illetve a szakmai gyakorlatokon szerzett ismereteik nagyban elősegítették a rájuk bízott ügyek gyors és szakszerű intézését. Az eddigi munkájuk során megerősítették a készségeiket, magabiztosabbá váltak és önálló kezdeményezéseikkel is hatékonyabbá teszik az ügyintézését. Egyértelműen megállapítható, hogy a szakirányú képzés során elsajátított szemléletmód megkönnyíti a szakterületek által alkalmazott jogszabályok összefüggéseinek a megértését. Az elméleti tudás és a közszolgálat iránti lojalitás alkalmassá teszi mindkét évfolyam végzett hallgatóit a szolgálati jogviszony betöltésére a Hivatalnál. Az új kollégák munkájának színvonala igazolja, hogy a közszolgálati életpályára tudatosan készülők lojalitása és elkötelezettsége jelentősen magasabb a többi munkatárséhoz képest, így körükben a fluktuáció is elhanyagolható mértékű. Amin még javítani lehetne, az a hallgatók látókörének szélesítése a szakterületekhez kapcsolódó ágazati jogszabályok terén. Figyelemmel arra, hogy a hallgatók döntő többsége közvetlenül a

⁵⁰ Uo. 120. o.

⁵¹ Interjú dr. Kiss Attila úrral, a BÁH főigazgatójának általános helyettesével. 2016.10.04.

középiskola után került az egyetemre, ezért munkatapasztalata nem volt, élettapasztalata is kevés, ezért ennek kompenzációjaként már az egyetemi tanulmányok alatt is hangsúlyt kell fektetni a joganyag alkalmazásának jogeseteken keresztüli megismerésére.

A tanszék figyelembe kívánja venni a hallgatói véleményeket és a Hivatal tapasztalatait a minőségfejlesztésben, ezért a felmérést a jövőben minden migrációs szakirányú végzős évfolyamnál elvégezzük, így az összehasonlítás alapján követhetjük a változásokat.

Felhasznált irodalom

A Nemzeti Közszerológati Egyetem Intézményfejlesztési Terve 2015-2020. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/intezmenyfejlesztési-terv-2015-2020.original.pdf.

Hautzinger Zoltán: A migráció és az idegenjog rendészeti felsőoktatásáról. In: Deák József et al. (Szerk.) *A toll sokszor erősebb, mint a kard – Rendészettudományi tanulmányok Prof. Dr. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. NKE Rendészettudományi Kar, Budapest, 2016.

Kovács Gábor: *A Nemzeti Közszerológati Egyetem mint a közszerológati képzés bázisa; a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások*. <http://www.pecshor.hu/periodika/XIII/kovacs.pdf>.